P7_TA(2013)0387

Nelydimų nepilnamečių padėtis ES

2013 m. rugsėjo 12 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl nelydimų nepilnamečių padėties ES (2012/2263(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 3 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 67 ir 79 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos nuostatas, ypač į jos 24 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvenciją ir į jos protokolus,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ETT) ir Europos žmogaus teisių teismo praktiką,

– atsižvelgdamas į 2010 m. gegužės 6 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui „Veiksmų planas dėl nelydimų nepilnamečių (2010–2014 m.)“ (COM(2010)0213),

– atsižvelgdamas į 2012 m. rugsėjo 28 d. Komisijos ataskaita Tarybai ir Europos Parlamentui „Veiksmų plano dėl nelydimų nepilnamečių laikotarpio vidurio ataskaita“ (COM(2012)0554),

– atsižvelgdamas į 2010 m. balandžio 20 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Stokholmo programos įgyvendinimo veiksmų planas“ (COM(2010)0171),

– atsižvelgdamas į savo 2009 m. lapkričio 25 d. rezoliuciją dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai „Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė piliečių labui“ (Stokholmo programa)[1],

– atsižvelgdamas į ES gaires dėl smurto prieš moteris ir mergaites ir kovos su visų formų moterų diskriminacija,

– atsižvelgdamas į 2010 m. birželio 3 d. 3018-ajame Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos posėdyje priimtas Tarybos išvadas dėl nelydimų nepilnamečių,

– atsižvelgdamas į 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR[2],

– atsižvelgdamas į 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos

---

1 OL C 285 E, 2010 10 21, p. 12.

2 OL L 315, 2012 11 14, p. 57.

direktyvą 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, pakeičiančią Tarybos pamatinį sprendimą 2002/629/TVR2[1], taip pat į Komisijos komunikatą dėl prekybos žmonėmis panaikinimo ES strategijos 2012–2016 m.,

– atsižvelgdamas į prieglobsčio direktyvas, ypač į 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų[2], 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyvą 2003/9/EB, nustatančią minimalias normas dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo[3], ir į 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse[4],

– atsižvelgdamas į Komisijos reformos pasiūlymus dėl bendros Europos prieglobsčio sistemos (BEPS) priemonės, ypač į pakeistą pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria nustatomos normos dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo (Nauja redakcija) (COM(2011)0320), pakeistą pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tarptautinės apsaugos statuso suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (COM(2011)0319) (Nauja redakcija) ir pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (Nauja redakcija) (COM(2008)0820),

– atsižvelgdamas į 2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyvą 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą[5],

– atsižvelgdamas į 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 862/2007 dėl Bendrijos migracijos statistikos ir tarptautinės apsaugos statistikos[6],

– atsižvelgdamas į 2007 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 779/2007/EB, 2007–2013 m. laikotarpiui nustatantį smurto prieš vaikus, jaunimą ir moteris prevencijos ir kovos su juo bei aukų ir rizikos grupių apsaugos specialiąją programą („Daphne III“ programa) – Bendrosios programos „Pagrindinės teisės ir teisingumas“ dalį[7],

– atsižvelgdamas į 2011 m. vasario 23 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „ES readmisijos susitarimų vertinimas“ (COM(2011)0076),

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos pasiūlymus, ypač į jos Parlamentinės Asamblėjos rezoliuciją Nr. 1810 (2011) dėl problemų, susijusių su nelydimų vaikų atvykimu į Europą, jų buvimu ir grąžinimu, į jos Ministrų komiteto rekomendaciją valstybėms narėms dėl nelydimiems nepilnamečiams migrantams skirtų gyvenimo planų (CM/Rec(2007)9) ir į jos Ministrų komiteto Dvidešimt gairių dėl priverstinio grąžinimo (CM(2005)40),

---

1 OL L 101, 2011 4 15, p. 1.
2 OL L 337, 2011 12 20, p. 9.
3 OL L 31, 2003 2 6, p. 18.
4 OL L 348, 2008 12 24, p. 98.
5 OL L 251, 2003 10 3, p. 12.
6 OL L 199, 2007 7 31, p. 23.
7 OL L 173, 2007 7 3, p. 19.

– atsižvelgdamas į tarptautinius vaiko teisių dokumentus, visų pirma į Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją, ypač į jos 3 straipsnį ir į JT Vaiko teisių komiteto Bendrąją pastabą Nr. 6 (2005 m.) „Elgesys su nelydimais vaikais ne jų kilmės šalyje“,

– atsižvelgdamas į 1997 m. JT Vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro gaires dėl bendrųjų principų ir procedūrų, kurie turi būti taikomi sprendžiant prieglobsčio prašančių nelydimų nepilnamečių klausimus,

– atsižvelgdamas į 1992 m. priimtos JT konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims (angl. CEDAW) bendrąją rekomendaciją Nr. 19,

– atsižvelgdamas į 1993 m. gruodžio mėn. priimtą JT Generalinės Asamblėjos deklaraciją dėl smurto prieš moteris panaikinimo – pirmojo tarptautinio dokumento, skirto žmogaus teisėms ir susijusio vien tik su smurtu prieš moteris,

– atsižvelgdamas į protokolą dėl prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, prevencijos, sustabdymo ir baudimo už vertimąsi ja, papildantį Jungtinių Tautų Organizacijos konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 48 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą ir Vystymosi komiteto ir Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto nuomones (A7-0251/2013),

A. kadangi kiekvienais metais tūkstančiai jaunesnių nei 18 metų trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės nelydimi atvyksta į Europos Sąjungą arba atvykę čia būna nelydimi;

B. kadangi įvairiose pasaulio šalyse besitęsiantys konfliktai ir dabartinė pasaulio ekonomikos krizė lėmė didelį atvykstančių nelydimų nepilnamečių srautą;

C. kadangi esama įvairių nelydimų nepilnamečių atvykimo priežasčių: karas, smurtas, pagrindinių teisių pažeidimai, noras susijungti su šeimos nariais, gaivalinės nelaimės, skurdas, neteisėta prekyba, išnaudojimas ir kt.;

D. kadangi ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas nelydimiems vaikams, tapusiems prekybos žmonėmis aukomis, nes dėl jų ypatingo pažeidžiamumo jiems reikalinga speciali pagalba ir parama;

E. kadangi daugelis nepilnamečių atvyksta į ES bėgdami nuo priverstinių santuokų ir kadangi Europos Sąjunga turi aktyviau kovoti su šiuo reiškiniu;

F. kadangi šie nepilnamečiai savaime yra ypač pažeidžiami ir kadangi būtina užtikrinti, jog būtų paisoma jų pagrindinių teisių;

G. kadangi pagal Europos Sąjungos sutartį, Pagrindinių teisių chartiją ir JT Vaiko teisių konvenciją Europos Sąjunga ir valstybės narės privalo ginti vaiko teises;

H. kadangi Stokholmo programoje nelydimų nepilnamečių apsaugai skiriama pirmenybė;

I. kadangi įvairios šalys nelydimus nepilnamečius priima ir jiems skiria globą skirtingai ir neužtikrinamas vienodas ir veiksmingas jų apsaugos lygis;

J. kadangi turi būti užtikrinta lyčių lygybė ir vienoda žmogaus teisių apsauga nelydimiems migrantams, mergaitėms ir berniukams, ir kadangi ypatingą dėmesį reikia skirti mergaičių patiriamiems žmogaus teisių pažeidimams ir tinkamos paramos bei atitinkamų priemonių teikimui;

K. kadangi yra daug atvejų, kai vaikai dingsta iš prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo ir registracijos centrų;

Bendrosios rekomendacijos

1. primena, kad nelydimas nepilnametis visų pirma yra vaikas, kuriam gali kilti pavojus, ir kad valstybės narės ir Europos Sąjunga, spręsdamos nelydimų nepilnamečių problemą, pirmiausia turi vadovautis vaikų apsaugos, o ne imigracijos politikos principais, taigi laikytis pagrindinio vaiko interesų apsaugos principo; primena, kad vaiku, taigi nepilnamečiu, laikytinas kiekvienas asmuo, jaunesnis nei aštuoniolikos metų; atkreipia dėmesį į tai, kad problemos ir sunkumai, su kuriais susiduria nelydimi nepilnamečiai, ypač mergaitės, ES yra dvigubai didesni; pabrėžia, kad jie yra ypač pažeidžiami, nes jie turi poreikių, kurie tokie patys, kaip kitų nepilnamečių, ir poreikių, kurie tokie patys, kaip kitų pabėgėlių, su kuriais juos sieja panaši patirtis; pabrėžia, kad mergaitės ir moterys migruodamos ypač patiria savo teisių pažeidimų ir kad nelydimoms mergaitėms ypač kyla pavojus, nes jos yra pagrindinis taikinys seksualinio išnaudojimo, prievartos ir smurto atvejais; atkreipia dėmesį į tai, kad valdžios institucijos ES dažnai elgiasi su nelydimais nepilnamečiais kaip su nusikaltėliais, pažeidusiais imigracijos įstatymus, o ne kaip su asmenimis, turinčiais teisių dėl savo amžiaus ir ypatingos padėties;

2. taip pat primena, kad valdžios institucijoms arba privačioms įstaigoms priimant bet kokius aktus dėl vaikų pirmenybė visų pirma turi būti teikiama vaiko interesams, kaip nurodyta teisės aktuose ir teismų praktikoje; ragina Komisiją skatinti tinkamai įgyvendinti ES teisės aktų nuostatas, susijusias su vaiko interesų apsauga, taip pat pasiūlyti strategines gaires, pagrįstas gerąja patirtimi, teismų praktika ir JT Vaiko teisių komiteto Bendrąja pastaba Nr. 6 (2005 m.) „Elgesys su nelydimais vaikais ne jų kilmės šalyje“, ir remiantis rodiklių bei kriterijų rinkiniu įvertinti, kokie yra pagrindiniai vaiko interesai; ragina Komisiją įgyvendinti teisines ir neteisines priemones siekiant užtikrinti tinkamą vaikų ir nelydimų nepilnamečių apsaugą, visų pirma gerinant tvarių sprendimų nustatymo metodus;

3. griežtai smerkia tai, kad esama spragų nelydimų nepilnamečių apsaugos Europos Sąjungoje klausimais, ir apgailestauja dėl to, kad kai kuriose valstybėse narėse šių nepilnamečių priėmimo sąlygos dažnai apgailėtinos ir esama daug jų pagrindinių teisių pažeidimų;

4. pabrėžia, kad svarbu, jog Europos Sąjunga ir valstybės narės priimtų suderintą sprendimą apsaugoti nelydimus nepilnamečius visiškai atsižvelgiant į pagrindines jų teises; palankiai vertina valstybes nares, pasirašiusias JT vaiko teisių konvencijos fakultatyvinį protokolą dėl vaikų teisinės apsaugos nuo blogiausių išnaudojimo formų;

5. palankiai vertina tai, kad Europos Komisija priėmė 2010–2014 m. veiksmų planą dėl nelydimų nepilnamečių; tačiau apgailestauja, kad Komisijos požiūris nepakankamai grindžiamas šių nepilnamečių pagrindinių teisių apsauga, ir pažymi, kad esamų priemonių neužtenka ir siekiant platesnės nelydimų nepilnamečių apsaugos reikalingos didesnio masto priemonės; primena, kad vienas iš ES veiksmų plano dėl nelydimų nepilnamečių

tikslų buvo ES ir jos valstybių narių siekis kovoti su pagrindinėmis migracijos priežastimis ir įtraukti nelydimų nepilnamečių klausimą į vystomojo bendradarbiavimo politiką, taip padedant kurti saugią aplinką vaikams, kad jie galėtų augti savo kilmės šalyse; pabrėžia būtinybę toliau plėtoti prevencinį ES nelydimų nepilnamečių politikos aspektą daugiau dėmesio skiriant pastangoms, susijusioms su skurdo panaikinimu, sveikatos ir darbo politikos sritimis, žmogaus teisių ir demokratizacijos klausimais, taip pat atstatymu po konfliktų; mano, kad ES turėtų laikytis ne tik Komisijos pasiūlyto veiksmų plano, bet ir nustatyti daugiau priemonių siekdama, kad pagrindinės nelydimų nepilnamečių teisės iš tiesų būtų sustiprintos; ypač pabrėžia poreikį sustiprinti teisėto globėjo statusą ES ir šalyse partnerėse ir mano, kad nepaprastai svarbu parengti stebėsenos planą bendradarbiaujant su kilmės ir visomis tranzito šalimis, norint užtikrinti, jog po grąžinimo ir reintegracijos savo kilmės šalyje vaikas būtų tinkamai apsaugotas;

6. apgailestauja, kad ES teisės normos dėl nelydimų nepilnamečių apsaugos nesuderintos, ir primygtinai ragina Komisiją parengti valstybėms narėms ir visiems specialistams skirtą vadovą, kuriame būtų nurodyti įvairūs teisiniai pagrindai, kad valstybėms narėms būtų lengviau tinkamai įgyvendinti tas teisės normas ir kad būtų sutvirtinta nelydimų nepilnamečių apsauga;

7. apgailestauja, kad trūksta oficialios patikimos statistikos apie nelydimus nepilnamečius; ragina valstybes nares ir Komisiją patobulinti statistikos apie nelydimus nepilnamečius, įskaitant statistiką apie jų amžių ir lytį, rinkimą, pagerinti statistinių duomenų rinkimo palyginamumą valstybėse narėse, pradėti ES taikyti suderintą duomenų rinkimo ir jų mainų metodą kiekvienoje valstybėje narėje užtikrinant asmens duomenų apsaugą, naudojantis platforma, apjungiančia visus suinteresuotus subjektus, sprendžiančius nelydimų nepilnamečių problemas, ir parengiant nacionalinių ryšių palaikymo centrų sąrašą, statistikos ES lygiu rinkimui, labiau naudotis turimomis priemonėmis, pavyzdžiui, Eurostatu, FRONTEX, Europos prieglobsčio paramos biuru (EASO) ir Europos migracijos tinklu; pabrėžia, kad duomenys gali būti renkami siekiant geriau suvokti nelydimų nepilnamečių padėtį, geriau juos apsaugoti ir patenkinti jų poreikius; ragina Komisiją, valstybes nares, Europos lyčių lygybės institutą ir tarptautines bei nevyriausybines organizacijas dėti daugiau pastangų renkant, stebint pagal lytį suskirstytus tikslius duomenis ir jais keičiantis, siekiant susidaryti išsamų vaizdą, kiek yra nelydimų mergaičių, ir išnagrinėti konkrečius šios grupės poreikius, siekiant užtikrinti joms paramą ir įdiegti konkrečias priemones šiems klausimams spręsti, taip pat keistis geriausia patirtimi, siekiant pagerinti padėtį;

8. primena, kad ES ir valstybės narės turėtų aktyviau bendradarbiauti su trečiosiomis kilmės ir tranzito šalimis spręsdamos nelydimų nepilnamečių, pagarbos pagrindinėms jų teisėms klausimus ir tokius klausimus, kaip tvarių sprendimų nustatymas, šeimos paieška, prižiūrimas grįžimas ir readmisija, kai taip užtikrinami pagrindiniai vaiko interesai, šeimos ryšių atkūrimas ir reintegracija; taip pat ragina aktyviau bendradarbiauti su trečiosiomis kilmės ir tranzito šalimis klausimais, susijusiais su kova su prekyba žmonėmis, ypač vaikais, nepilnamečių išnaudojimu, ir šių veikų prevencija, nelegalios migracijos prevencija, kitų formų smurto prieš moteris, pavyzdžiui priverstinių santuokų, prevencija, taip pat Europos Sąjungai palaikant reguliarų dialogą su tomis šalimis ir Europos išorės veiksmų tarnybai (EIVT) vykdant savo veiklą; ragina Komisiją ir valstybes nares traukti vaikų apsaugos ir nelydimų nepilnamečių klausimą į vystomojo bendradarbiavimo politiką; pabrėžia ES imigracijos, prieglobsčio ir vaiko teisių politikos sričių nuoseklaus plėtojimo svarbą tiek nepilnamečių, esančių Europos Sąjungoje, tiek

trečiosiose šalyse atžvilgiu, tinkamai atsižvelgiant į šių politikos sričių poveikį besivystančioms šalims; primena Lisabonos sutartyje įtvirtintą įsipareigojimą siekti politikos suderinamumo vystymosi labui; ragina Komisiją, valstybes nares ir trečiąsias šalis nelydimų nepilnamečių kilmės, perkėlimo ir kelionės tikslo šalyse remti visuomenės informuotumo didinimo kampanijas apie su vaikų migracija susijusią riziką, visų pirma apie nepilnamečių išnaudojimą ir organizuotą nusikalstamumą; pabrėžia, kad tyrimai, atliekami siekiant sužinoti asmens ir šeimos istoriją, labai svarbūs norint išsiaiškinti nepilnamečio kilmės sąlygas ir parengti individualų jo integracijos į atvykimo šalį arba reintegracijos kilmės šalyje planą;

9. primena, kad kova su prekyba žmonėmis – tai pirmiausias būtinas etapas, nes nepilnamečiai, ypač mergaitės, visų pirma susiduria su prekybos žmonėmis, su lytimi susijusio smurto ir išnaudojimo, ypač seksualinio išnaudojimo ir prievartos, rizika ir yra šių veiksnių pažeidžiami; atkreipia dėmesį į tai, kad reikia numatyti veiksmingas priemones, skirtas prekybos žmonėmis, išnaudojimo darbe ir seksualinio išnaudojimo ir prievartos atvejų prevencijos, nustatymo, pranešimo, nukreipimo, tyrimo, priežiūros ir tolesnių veiksmų procedūroms, ir kad šių veiksmų taip pat reikia imtis trečiosiose šalyse, siekiant kovoti su prekybos žmonėmis priežastimis; atsižvelgdamas į tai ragina Komisiją ir valstybes nares būti budrioms ir veiksmingai įgyvendinti Direktyvą 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, Direktyvą 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija ir Direktyvą 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai; taip pat ragina valstybes nares ir ES sutvirtinti policijos ir teismų bendradarbiavimą ir bendradarbiauti su ES kovos su prekyba žmonėmis koordinatoriumi siekiant nustatyti asmenis, kurie galėtų būti prekybos žmonėmis aukos, didinti visuomenės sąmoningumą ir kovoti su prekyba žmonėmis; palankiai vertina tai, kad pagaliau patvirtinta Prekybos žmonėmis panaikinimo ES strategija 2012–2016 m., visų pirma jos nuostatos dėl gairių, susijusių su vaikų apsaugos sistemomis, parengimo finansavimo ir nuostatos dėl gerosios patirties mainų; primena valstybėms narėms apie JT vaiko teisių konvencijos 11 straipsnį, kuriame valstybės raginamos imtis priemonių kovojant su neteisėtu vaikų perkėlimu; ragina valstybes nares bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis sprendžiant vis didėjančią neteisėto vaikų gabenimo problemą; primygtinai ragina valstybes nares, kai įmanoma, patraukti kontrabandininkus baudžiamojon atsakomybėn taikant atitinkamas ir proporcingas sankcijas; yra susirūpinęs dėl daugelio nelydimų nepilnamečių, kurie slapstosi Europos Sąjungoje ir kuriems gresia itin didelis išnaudojimo ir piktnaudžiavimo pavojus, padėties; ragina valstybių narių valdžios institucijas ir pilietinės visuomenės organizacijas dirbti kartu ir imtis visų reikiamų priemonių šių vaikų apsaugai ir orumui užtikrinti;

10. apgailestauja, kad vaiko apsaugai nuolat skiriama pernelyg mažai lėšų, palyginus su kitais humanitariniais sektoriais; ragina Komisiją į nelydimus nepilnamečius atskirai atsižvelgti sudarant Europos prieglobsčio ir migracijos fondą, kad būtų galima lengviau užtikrinti tvarias vaikų apsaugos garantijas, įskaitant garantijas, susijusias su pabėgėlių, prieglobsčio prašytojų, išorės sienų ir grąžinimo klausimais, ir Europos socialinį fondą, visų pirma siekiant remti labiausiai paveiktas teritorijas; mano, kad tinkamas ilgalaikis finansavimas turėtų visų pirma būti skirtas programoms, kuriomis siekiama nustatyti nelydimus nepilnamečius, užtikrinti tinkamą jų priėmimą, apsaugą, teisėtų globėjų paskyrimą, šeimos paiešką, perkėlimą ir reintegraciją, taip pat sienos apsaugos ir valdžios institucijų pareigūnų mokymus;

Strateginės gairės

11. ragina Komisiją parengti valstybėms narėms skirtas strategines gaires, kurios turėtų remtis geriausia patirtimi, jose turi būti numatyti bendri būtiniausi standartai ir išsamiai nustatytas kiekvienas proceso etapas nuo nepilnamečio atvykimo į ES teritoriją iki to laiko, kai bus nustatytas tvarus sprendimas siekiant užtikrinti tinkamą jo apsaugą; ragina valstybes nares patvirtinti nacionalines nelydimų nepilnamečių strategijas, pagrįstas šiomis strateginėmis gairėmis, ir paskirti nacionalinius ryšių palaikymo centrus, atsakingus už šių priemonių ir veiksmų įgyvendinimo koordinavimą; ragina Komisiją stebėti padėtį ir veiksmus, kurių ėmėsi valstybės narės, bendradarbiaudamos su veikiančia ekspertų grupe, ir pateikti metinę ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai;

12. primena, kad vaikams negali būti draudžiama patekti į ES teritoriją ir reikalauja, kad valstybės narės visiškai laikytųsi tarptautinių ir Europos mastu nustatytų reikalavimų, kurie taikomi kiekvienam vaikui jų jurisdikcijoje, ir kurių jos negali savavališkai riboti, primena, kad nei vienas vaikas negali būti grąžinamas pagal sumarinę procedūrą prie kurios nors valstybės narės sienos;

13. ragina valstybes nares griežtai laikytis esminės pareigos niekada – be jokios išimties – nesulaikyti nepilnamečio; apgailestauja, kad iš dalies pakeistame Europos Parlamento ir Tarybos pasiūlyme dėl direktyvos, kurioje nustatomi prieglobsčio prašytojų priėmimo standartai, nedraudžiamas nelydimų prieglobsčio prašančių nepilnamečių sulaikymas ir primygtinai ragina valstybes nares laikytis direktyvoje nustatytų išskirtinėmis aplinkybėmis taikomų kriterijų; prašo Komisijos atsižvelgti į teismo praktiką ir ypač atidžiai taikyti Bendrijos nuostatas dėl nepilnamečių sulaikymo; primygtinai ragina valstybes nares apgyvendinti nepilnamečius specialiai vaikams skirtuose namuose, atsižvelgiant į jų amžių ir lytį;

14. mano, kad kiekvienos valstybės narės pareiga – nustatyti nelydimus nepilnamečius; prašo valstybių narių iš karto jiems atvykus nedelsiant nukreipti į specializuotas tarnybas, pavyzdžiui socialines ir švietimo tarnybas, kurios, viena vertus, turi įvertinti kiekvieno nepilnamečio individualias aplinkybes ir konkrečius apsaugos poreikius, visų pirma atsižvelgdamos į jo pilietybę, išsilavinimą, etninę, kultūrinę ir kalbinę kilmę ir pažeidžiamumą, antra vertus, nedelsiant jiems suprantama kalba ir forma, prireikus su vertėju, suteikti visą būtiną informaciją apie jų teises, apsaugą, teisines ir pagalbos galimybes, taip pat apie procedūras ir jų reikšmę; ragina valstybes nares dalintis geraja patirtimi apie vaikams skirtas priemones, kad jiems būtų suprantamai išaiškintos atitinkamos procedūros ir jų teisės; ragina valstybes nares atsižvelgiant į tai ypatingą dėmesį skirti nelydimiems vaikams, kuriems reikia specialios apsaugos, visų pirma nelydimiems vaikams, tapusiems prekybos žmonėmis aukomis, numatyti specialią jų tapatybės nustatymo, priėmimo ir apsaugos tvarką ir suteikti jiems reikiamą pagalbą bei apsaugą pagal Direktyvą 2011/36/ES;

15. apgailestauja, kad kai kuriose valstybėse narėse naudojami netinkami ir invaziniai medicininiai amžiaus nustatymo metodai, galintys sukelti traumą, ir kad naudojami metodai, pagrįsti kaulų susiformavimo ar dantų mineralizacijos lygiu, yra prieštaringai vertinami ir turi nemažą paklaidos ribą; ragina Komisiją į strategines gaires įtraukti bendrus amžiaus nustatymo metodo standartus, pagrįstus geriausia patirtimi; pagal šį metodą nepriklausomi, kvalifikuoti ir patyrę specialistai, remdamiesi mokslu, saugiai, atsižvelgdami į vaiką, jo lytį, ypatingą dėmesį atkreipdami į mergaites, ir sąžiningai

atliktų daugiaplanį daugiadalykį vertinimą; primena, kad amžiaus nustatymas turi būti atliekamas gerbiant vaiko teises ir fizinę neliečiamybę, gerbiant žmogaus orumą, taip pat abejonės visada turi būti vertinamos nepilnamečio naudai; primena, kad medicininiai tyrimai turėtų būti atliekami tik tada, kai nelieka kitų amžiaus nustatymo būdų, ir kad vertinimo išvadas turėtų būti galima skųsti; palankiai vertina EASO veiklą šiuo klausimu, kuri turėtų būti taikoma visiems nepilnamečiams;

16. ragina valstybes nares užtikrinti, kad būtų paskirtas globėjas arba atsakingas asmuo, kuris nuo pat nepilnamečio atvykimo į teritoriją iki to laiko, kai bus rastas tvarus sprendimas, jį lydėtų, jam padėtų ir atstovautų per visas procedūras, taip pat sudarytų jam galimybes visų procedūrų metu naudotis savo teisėmis, ir ragina nedelsiant informuoti nepilnamečius, kai toks asmuo jiems paskirtas; taip pat ragina šiems asmenims teikti specialius mokymus apie problemas, su kuriomis susiduria nelydimi nepilnamečiai, vaiko apsaugą ir vaiko teises, prieglobsčio bei migracijos teisės aktus, taip pat suteikti šiems asmenims visišką veiksmų laisvę; mano, kad šiems asmenims turėtų būti vykdomi nuolatiniai ir tinkami mokymai ir nuolat vykdoma nepriklausoma jų stebėsena; prašo Komisijos į strategines gaires įtraukti bendrus standartus, pagrįstus geriausios patirties pavyzdžiais, susijusiais su šių asmenų įgaliojimais, funkcijomis, gebėjimais ir kvalifikacija;

17. ragina valstybes nares užtikrinti, kad pareigūnai ir valdžios institucijų darbuotojai, kuriems gali tekti bendrauti su nelydimais nepilnamečiais, įskaitant nepilnamečius, nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis, būtų kvalifikuoti ir tinkamai apmokyti, siekiant įgalinti juos nustatyti ir tinkamai nagrinėti šiuos atvejus, taip pat ragina teikti jiems tinkamus mokymus apie nelydimų nepilnamečių specialius poreikius ir vaikų teises, vaikų elgesį ir psichologiją, prieglobsčio ir migracijos teisę; ragina valstybes nares rengti privalomus darbuotojų, prieglaudose priimančių nelydimus nepilnamečius, taip pat apklausos atlikėjų, sprendimus priimančių asmenų ir nelydimų nepilnamečių teisinių atstovų mokymus lyčių klausimais ir užtikrinti, kad valstybių narių policija ir teisinės institucijos nuolat dalyvautų mokymuose lyčių klausimais; pabrėžia, kad už nepilnametį atsakingas asmuo jį turėtų informuoti ir konsultuoti, tačiau tai gali tik papildydamas teisines konsultacijas, bet jų nepakeisdamas; pabrėžia, kad, nepaisant vaiko pilietybės arba to, ar ši pilietybė pripažinta, ta valstybė narė, kurioje nelydimas nepilnametis yra, turi globoti vaiką ir užtikrinti visišką jo apsaugą;

18. siekiant užtikrinti darnius ir visoje ES vienodus nelydimų nepilnamečių apsaugos standartus, ragina valstybes nares nelydimiems nepilnamečiams, nesvarbu, koks jų statusas, tokiomis pačiomis sąlygomis, kurios sudarytos priimančioje šalyje gyvenantiems vaikams, teikti vienodą apsaugą:

   - tinkamas apgyvendinimo sąlygas: jų apgyvendinimo vietoje turėtų būti tinkamos sanitarinės sąlygos, jeigu jie apgyvendinami vadinamajame centre, nereikėtų jų apgyvendinti uždarame centre, ir pirmomis dienomis turėtų būti apgyvendinami įstaigoje, kuri skirta specialiai nelydimiems nepilnamečiams priimti; po pirmojo etapo jiems turėtų būti suteikiama pastovesnė gyvenimo vieta; nelydimi nepilnamečiai visuomet turėtų būti apgyvendinami atskirai nuo suaugusiųjų; centras turėtų būti pritaikytas nepilnamečių poreikiams ir jame turėtų būti teikiamos tinkamos paslaugos; tam tikrais atvejais ir jei nepilnametis pageidauja, reikėtų skatinti apgyvendinti nepilnametį šeimose ir vadinamosiose šeimynose, taip pat kartu su kitais nepilnamečiais, su kuriais jį sieja giminystės ar kiti artimi ryšiai;

- nuo tada, kai nustatyta, kad jie yra nelydimi nepilnamečiai, jiems reikia teikti tinkamą materialinį išlaikymą, teisinę pagalbą ir psichologinę priežiūrą;

- teisę į išsilavinimą, profesinį mokymą ir socialinę pedagoginę pagalbą, taip pat galimybę nedelsiant ją gauti; priimančiojoje šalyje turi būti nedelsiant sudarytos sąlygos nepilnamečiams lankyti mokyklą; taip pat, esant poreikiui, nedelsiant, kai tik nelydimi nepilnamečiai atvyksta į valstybės narės teritoriją, jiems turėtų būti suteiktos galimybės lankyti tinkamus kalbų, visų pirma tos šalies oficialiosios kalbos, kursus; valstybės narės turėtų sudaryti lengvesnes ankstesnio vaikų mokymosi pripažinimo sąlygas, kad jie galėtų toliau mokytis Europoje;

- teisę į sveikatos priežiūrą ir galimybę naudotis tinkamomis medicininės priežiūros paslaugomis; valstybės narės taip pat turėtų teikti tinkamą medicininę ir psichologinę pagalbą nepilnamečiams, kurie buvo kankinti, seksualiai išnaudoti ar patyrė kitokios formos smurtą; taip pat valstybės narės turėtų prireikus teikti specialų gydymą (t. y. galimybę naudotis reabilitacijos paslaugomis) nepilnamečiams, kurie tapo bet kokio pobūdžio piktnaudžiavimo, išnaudojimo ar kitokio žiauraus, nežmoniško ir orumą žeminančio elgesio arba ginkluotų konfliktų aukomis;

- galimybę gauti informaciją ir naudotis žiniasklaidos priemonėmis (radiju, televizija, internetu), kad būtų patenkinti jų bendravimo poreikiai;

- teisę į laisvalaikį, įskaitant teisę į žaidimus ir pramogas;

- kiekvieno nelydimo nepilnamečio teisę toliau naudoti ir vystyti savo kultūrinę tapatybę ir vertybes, įskaitant gimtąją kalbą;

- teisę skelbti ir praktikuoti savo religiją;

19. primena, kad visos procedūros turi būti pritaikytos nepilnamečiams, tinkamai atsižvelgiant jų amžių, brandą ir supratimo lygį, atitikti vaikų poreikius pagal Europos Tarybos gaires dėl vaiko interesus atitinkančio teisingumo, ir palankiai vertina Komisijos veiklą skatinant laikytis šių gairių; per visus procedūrų etapus reikėtų išklausyti nepilnamečio nuomonę ir į ją atsižvelgti, pasitelkiant kompetentingus ir apmokytus specialistus, kaip antai psichologus, socialinius darbuotojus ir kultūrinio tarpininkavimo specialistus;

20. džiaugiasi pažanga, pasiekta priimant prieglobsčio teisės aktus ir ragina valstybes nares vykdyti reikiamas teisines ir administracines reformas siekiant veiksmingai įgyvendinti jų nuostatas; vis dėlto primena, kad pagal ES prieglobsčio politiką nelydimi nepilnamečiai pirmiausia turi būti laikomi vaikais, todėl ragina valstybes nares nelydimiems nepilnamečiams, jeigu įmanoma, netaikyti supaprastintų procedūrų ir pasienio procedūrų; taip pat primena, kad valstybė narė, atsakinga už nelydimo nepilnamečio prieglobsčio prašymo, pateikto daugiau nei vienoje valstybėje narėje, nagrinėjimą, jeigu valstybių narių teritorijoje teisėtai nėra nei vieno jo šeimos nario, yra valstybė, kurioje prašymą pateikęs nepilnametis yra, ir ragina valstybes nares atsižvelgti į Europos Teisingumo Teismo sprendimus; pabrėžia, kad atsižvelgiant į konkrečius nelydimų nepilnamečių poreikius, jų prieglobsčio prašymus pagal įprastinę sistemą būtina išnagrinėti pirmumo tvarka ir skubiai, norint kuo greičiau priimti tinkamą sprendimą; ragina valstybes nares

plėtoti prieglobsčio sistemas siekiant sukurti suderintą ir vaiko interesus atitinkančią institucinę sistemą, kurioje būtų atsižvelgiama į nelydimų nepilnamečių, visų pirma nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis, specialius poreikius ir įvairius jų patiriamus sunkumus;

21. pabrėžia, kad bet koks su nelydimais nepilnamečiais susijęs sprendimas turėtų būti grindžiamas individualiu vertinimu ir turi būti tinkamai atsižvelgta į vaiko interesus;

22. smerkia tai, kad šie nepilnamečiai, tapę pilnamečiais, staiga atsiduria labai nestabilioje padėtyje; ragina valstybes nares keistis geriausia patirtimi ir numatyti procedūras, pagal kurias būtų padedama šiems nepilnamečiams pereinamuoju į pilnametystę laikotarpiu; palankiai vertina Europos Tarybos veiklą šiuo klausimu ir ragina Komisiją į savo strategines gaires įtraukti nepilnamečiams skirtų ir kartu su jais rengiamų individualių gyvenimo planų rengimo geriausios patirties pavyzdžius;

23. ragina valstybes nares įgyvendinant ir stebint gyvenimo planus bei užtikrinant koordinavimą apibrėžti kiekvieno partnerio pareigas, visų pirma nacionalinių ir vietos valdžios institucijų, socialinių tarnybų, su jaunimu dirbančių darbuotojų, šeimų ir teisinių atstovų;

24. tvirtai pabrėžia, kad nuo nelydimo nepilnamečio atvykimo į ES teritoriją pagrindinis tikslas turi būti ieškoti tvaraus sprendimo atsižvelgiant į jo interesus; primena, kad to sprendimo visada reikia pradėti ieškoti nuo galimybių sujungti šeimą ES arba už jos ribų įvertinimo, jeigu tai atitinka vaiko interesus; pabrėžia, kad iš principo galima prašyti nepilnamečio padėti surasti šeimos narius, tačiau jis neturi jokios pareigos bendradarbiauti ir tai negali paveikti jo prašymo suteikti tarptautinę apsaugą svarstymo; primena, kad tais atvejais, kai nepilnamečių ar jų šeimos narių, ypač likusių kilmės šalyje, gyvybei gresia pavojus, su tais asmenimis susijusi informacija turi būti renkama, tvarkoma ir perduodama konfidencialiai siekiant nesukelti grėsmės jų gyvybei; ragina valstybes nares ir visas jų kompetentingas valdžios institucijas patobulinti bendradarbiavimą, visų pirma pašalinant visas biurokratines kliūtis, kad būtų atliekama greita šeimos paieška ir (arba) susijungimas, ir dalintis gerąja patirtimi; prašo Komisijos stebėti Direktyvos 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą, ypač jos 10 straipsnio 3 dalies, įgyvendinimą;

25. prašo Komisiją į strategines gaires įtraukti bendrus standartus, pagrįstus geriausios patirties pavyzdžiais, susijusiais su reikalavimais, kurie turi būti patenkinti, kad nepilnametis būtų grąžintas tokiomis pačiomis sąlygomis, atsižvelgiant į jo interesus ir remiantis 2011 m. Komisijos paskelbtais lyginamaisiais geriausios patirties tyrimais nepilnamečių grąžinimo srityje, kuriuose pateikiamas kontrolinis sąrašas ir surinkti praktiniai duomenys; ryžtingai primena, kad joks sprendimas dėl nepilnamečio grąžinimo negali būti priimtas, jei neatsižvelgiama į vaiko interesus, jei kyla rizika nepilnamečio gyvybei, fizinei ar psichinei sveikatai ir gerovei, saugumui, nepilnamečio pagrindinėms teisėms ar jo šeimos narių pagrindinėms teisėms, ir kad reikia išsamiai įvertinti individualias kiekvieno nepilnamečio (ir jo šeimos narių, jeigu svarstoma šeimos susijungimo galimybė) aplinkybes ir į jas atsižvelgti; primena, kad sprendimas grąžinti gali būti priimamas tik po to, kai įsitikinama, jog nepilnamečiui šalyje, į kurią jis grąžinamas, bus taikomos saugumą užtikrinančios, konkrečios ir jam tinkamos nuostatos, pagal kurias bus atsižvelgta į jo teises ir užtikrinamos jo adaptacijos grąžinimo šalyje priemonės; primygtinai ragina valstybes nares siekiant užtikrinti saugų vaiko grąžinimą

įdiegti bendradarbiavimo su kilmės ir tranzito šalimis ir jų priežiūros mechanizmus ir bendradarbiaujant su nevyriausybinėmis tarptautinėmis ir vietos organizacijomis užtikrinti nepilnamečių saugumą ir reintegraciją jiems grįžus; pažymi, kad šie susitarimai – labai svarbus grąžinimo mechanizmo aspektas; prašo Komisijos vertinant Direktyvą 2008/115/EB pagrindinį dėmesį skirti jos, ypač jos 10 straipsnio, 14 straipsnio 1 dalies c punkto ir 17 straipsnio, poveikiui nelydimiems nepilnamečiams; ragina ES įsipareigoti gerinti savo atsaką, kad būtų pašalintos galimos paskatos migracijai, įskaitant ankstyvą ir priverstinę santuoką, žalingą tradicinę praktiką, pavyzdžiui moters lyties organų žalojimą ir seksualinį smurtą, visame pasaulyje;

26. pabrėžia, kad nelydimo nepilnamečio integracija priėmimo šalyje turi būti įgyvendinama pagal individualų gyvenimo planą, parengtą konkrečiai atitinkamam nepilnamečiui ir kartu su juo, visapusiškai gerbiant jo etninę kilmę, religines pažiūras, kultūrą ir kalbą;

27. ragina valstybes nares nustatyti pareigą valdžios institucijoms imtis veiksmų dėl nelydimų nepilnamečių, nukentėjusių nuo elgetavimo; mano, kad turėtų būti visomis priemonėmis stengiamasi užkirsti kelią nepilnamečių išnaudojimui verčiant juos elgetauti;

o

o o

28. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams ir Europos Tarybai.